

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2023-05-09

Diarienummer:
KSN-2023-00890

Handläggare:
Maria Ahrgren och Eva-Lena Laier

Delårsuppföljning, ekonomisk uppföljning per mars samt verksamhetsuppföljning per april 2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** godkänna ekonomisk uppföljning per mars och verksamhet per april samt helårsprognos 2023
2. **att** plan- och byggnadsnämnden tilldelas uppdrag 18 i Mål och budget 2023-2025 att hantera inom ordinarie verksamhet
3. **att** uppdra till gatu- och samhällsmiljönämnden, omsorgsnämnden och plan- och byggnadsnämnden att senast i juni återrapportera till kommunstyrelsen vidtagna åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans
4. **att** övriga nämnder ska vara restriktiva med nya kostnader och i den mån det är möjligt bidra med överskott för att i möjligaste mån väga upp de underskott som i övrigt prognostiseras.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del

5. **att** uppdra till mark- och exploateringsutskottet att senast i juni 2023 återkomma till kommunstyrelsen med en avrapportering kring arbetet med att anpassa mark- och exploateringsverksamheten för en ekonomi i balans.

Ärendet

Ärendet avser ekonomisk uppföljning per mars och helårsprognos för Uppsala kommun exklusive de kommunala bolagen. Ärendet innehåller även uppföljning per april av Mål och budgets fyra fokusmål med fokus på kommunfullmäktiges uppdrag med statusrapportering.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Kommunens resultat för årets första kvartal uppgick till -37 (199) miljoner kronor¹, vilket är 26 miljoner kronor högre än budgeterat för perioden. Nämnderna redovisade ett samlat resultat på -86 (65) miljoner kronor och finansförvaltningen ett positivt resultat om 49 (134) miljoner kronor. Jämfört med budgeterat för perioden blev resultatet 28 miljoner kronor lägre för nämnderna och 54 miljoner kronor högre för finansförvaltningen.

För helåret 2023 prognostiseras ett samlat resultat för Uppsala kommun i förvaltningsform på 270 (701) miljoner kronor, vilket motsvarar 1,8 procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Prognostiserat resultat är 125 miljoner kronor högre än kommunfullmäktiges budgeterade resultat om 145 miljoner kronor.

Prognostiserat resultat inrymmer ett antal jämförelsestörande poster på sammanlagt 168 miljoner kronor netto som påverkar resultatet positivt. Efter justering för jämförelsestörande poster uppgår det prognostiserade resultatet till 102 (780) miljoner kronor.

För nämnderna prognostiseras för helåret ett samlat underskott om 110 miljoner kronor och för finansförvaltningen ett överskott om 380 miljoner kronor. Kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden, omsorgsnämnden och plan- och byggnadsnämnden prognostiserar underskott. Prognosen för finansförvaltningen är 235 miljoner kronor högre än budget. Det förklaras främst av ett obudgeterat tillskott av generella statsbidrag samt av att omslutningen i utjämningsystemet blev lägre än det statliga anslaget för kommunalekonomisk utjämning vilket resulterat i en positiv regleringspost.

Jämfört med 2022 beräknas verksamhetens nettokostnader att öka med 6,6 procent, eller 8,4 procent när det justeras för jämförelsestörande poster. Justerade nettokostnader blir 356 miljoner kronor eller 2,4 procent högre än budgeterat utrymme.

Nämnderna prognostiserar att genomföra nettoinvesteringar om 1 372 miljoner kronor 2023, vilket nästan är i nivå med nämndernas totala investeringsbudget. Investeringsutgifterna beräknas uppgå till 1 538 miljoner kronor medan den externa finansieringen prognostiseras till 166 miljoner kronor. Årets strategiska markförvärv prognostiseras till 400 miljoner kronor, vilket är i linje med budget. Förvärven omfattar huvudsakligen områden i södra och sydöstra Uppsala med koppling till fyrspårsavtalet.

Prognosbedömningarna inrymmer ett stort mått av osäkerhet främst till följd av det osäkra konjunkturläget och den ännu höga inflationen. Förändrade bedömningar av skatteunderlagstillväxten, sysselsättningen eller inflationen kommer att innebära väsentliga ekonomiska konsekvenser för kommunen. Fortsatt ökande inflation kommer att urholka kommunens ekonomiska förutsättningar genom att ta i anspråk en större andel av nämndernas resurser i form av högre kostnader bland annat för livsmedel, transport samt förbruknings- och byggmaterial. Ökande el- och drivmedelspriser kommer också att innebära högre kostnader för nämnderna.

I föreliggande årsprognos är riskerna på nedsidan och som sämst innebär nämndernas osäkerhetsbedömningar att resultatet kan bli 90 miljoner kronor sämre än nämndernas prognos om ett underskott på 110 miljoner kronor.

¹ Motsvarande periodens utfall 2022 i parentes.

Kommunfullmäktiges fokusmål 1 och 2 bedöms bli i hög grad uppfyllda vid årets slut. Fokusmål 3 och 4 bedöms bli delvis uppfyllda vid årets slut.

Uppdrag 18 Motverka förluster av biologisk mångfald och skydda hotade arter genom sammanhängande livsmiljöer för växter och djur, riktades till kommunstyrelsen och gatu- och samhällsmiljönämnden Mål och budget 2023-2025. Plan- och byggnadsnämnden bedömer att de bidrar till genomförandet av uppdraget inom sitt grunduppdrag.

Prognosen präglas av en stor osäkerhet

Samhällsekonomin befinner sig i en lågkonjunktur samtidigt som inflationen är fortsatt hög. De osäkerheter som råder i omvärlden med effekter såsom stigande priser på bland annat drivmedel, el och byggrelaterade kostnader påverkar verksamheternas kostnader såväl som investeringsutgifterna. Därtill råder det osäkerheter kring prisutvecklingen bland annat för livsmedel, transport och diverse förbrukningsmaterial.

Det ekonomiska läget har skapat en osäkerhet som resulterar i fallande efterfrågan på nya bostäder och arbetsplatser, vilket i sin tur leder till en dämpad aktivitet hos byggmarknaden. Kommunens intäkter från markförsäljning har därför sjunkit kraftigt och i prognosen har risken att det inte blir någon försäljning av bostadsmark under året beaktats.

En djupare lågkonjunktur kan medföra ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Den höga inflationen resulterade i att riksnormen för ekonomiskt bistånd höjdes med 8,7 procent för 2023, även höjda hyror och elkostnader medför högre kostnader för ekonomiskt bistånd. Detta och en ökad risk för arbetslöshet innebär att kostnaden för ekonomiskt bistånd kan öka mer än prognostiserat.

Därtill finns det osäkerheter inom äldreomsorgen kring sökta prestationsbaserade statsbidrag och den fortsatta utmanande situationen med brist på legitimerad sjukvårdspersonal. Det finns även en allmän osäkerhet kring behovsutvecklingen.

Nämnderna uppskattar osäkerheterna till ett spann om 180 miljoner kronor, vilket innebär att årets resultat som lägst kan bli 180 miljoner kronor och som högst 360 miljoner kronor. I osäkerhetsspannet ingår inte någon bedömning av osäkerheten vad gäller utvecklingen av kommunens skatteintäkter, intäkter från försäljning av exploateringsfastigheter eller konsekvenser av kommande beslut kring medfinansieringsavtal avseende statlig infrastruktur.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Kommunen har en god ekonomistyrning och årsprognosen för 2023 når resultatet för året. De ekonomiska utmaningarna är dock stora och kommunens verksamheter behöver anpassa sig till de förändrade förutsättningarna.

Den höga inflationen urholkar kommunens köpkraft genom de snabbt ökande kostnaderna inom kommunens verksamheter. Den stigande inflationen medför även kraftiga prisökningar på entreprenader inom byggsektorn som innebär risk för att planerade markförsäljningar inte blir av.

De senaste åren har Uppsala kommun lyckats sänka sina nettokostnader och har på så sätt skapat utrymme för såväl prioriteringar som resultatförstärkning. För att klara av välfärdsuppdraget i en tid av stigande inflation och vikande konjunktur måste kommunen fortsätta att effektivisera sin verksamhet genom exempelvis nya och innovativa arbetssätt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 9 maj 2023
- Uppföljning av ekonomi och verksamhet per mars/april och helårsprognos 2023
- Bilaga 1 Ekonomisk översikt
- Bilaga 2 Beslutade förändringar avseende styrande dokument

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör